

GENÇLİK VE ÖNEMİ¹

I. KONUNUN PLANI

A. Gençlik Bir Nimettir

B. Gençlik Döneminin Önemi

C. Gençliğin Görev ve Sorumlulukları

1. İmanı koruma ve ibadetlere devam etme görev ve sorumlulukları

2. Gençlerin zararlı alışkanlıklardan uzak durması

D. Gençliğin Çeşitli Sorunları ve İhtiyaçları

II. KONUNUN AÇILIMI VE İŞLENİŞİ

Vaazın başında genel olarak gençlik döneminin insan hayatının en önemli devresi olduğu vurgulanır. Gençlik döneminin faydalı bir şekilde geçirilmesi için insanın büyük çaba harcaması gerektirdiği anlatılır. Daha sonra da gençlerin kendilerine, Yüce Allah'a, anne-babalarına ve topluma karşı sorumluluklarının önemi ifade edilir. Özellikle gençlerin zararlı alışkanlıklardan kaçınmaları konusunda dikkatli davranmaları gerektiği güncel örneklerle anlatılır. Son olarak da gençlerin sorunlarına karşı, ailelere, öğretmenlere, işverenlere ve yöneticilere büyük sorumluluklar düştüğü ifade edilerek vaaza son verilir.

III. KONUNUN ÖZET SUNUMU

Gençlik dönemi; insan hayatının en önemli, en kritik ve en sorunlu dönemidir. Gençlik kavramı, tanımı, gruplandırma ve yaş dilimleri içindeki yerinin saptanması açısından değişik toplumlarda ve dönemlerde değişik yaklaşımlarla ele alınmıştır. Hatta aynı toplumun çeşitli kesimlerinde bile farklı yaklaşımlar görülebilmektedir.

Değişik ülkelerde ve değişik yayınlarda gençlik çağını 10-11 yaşların da başlatıp 26-27 yaşlarına kadar sürdürenlerin yanında, 15-23 yaş arası kabul edenler de vardır. Gençlik çağı; geçmiş çocukluk çağının bedensel ve ruhsal özellikleri, bilgi, deney ve yaşantı birikimi ile insan yaşamının gelecek erişkinlik, olgunluk çağlarını etkiler. Gençlik çağı bedensel değişme ve gelişmeyle başlar. Bunu ruhsal ve toplumsal değişme ve gelişme izler.

Genç insan; fizyolojik, ruhsal, duygusal, eğitim ve öğretim, edep ve ahlak, kültür ve alışkanlık bakımından gelişim, değişim ve etkileşim sürecindedir. İnsan geleceğini bu dönemde kazanır, eğitimini bu dönemde alır, işine ve mesleğine bu dönemde sahip olur. Kimliğini, karakterini ve kişiliğini bu dönemde elde eder, iyi veya kötü alışkanlıkları, faydalı veya zararlı bilgileri bu dönemde edinir, yuvasını bu dönemde kurar. Temizlik, disiplinli ve düzenli çalışma, anne-babaya, büyüklere ve çevreye saygı, hoşgörü, sabır ve yardımlaşma, insan, peygamber ve Allah sevgisi, kurallara uyma, doğruluk, haktan yana olma ve Allah'a saygılı olma bilinci gibi güzel

¹ Abdurrahman AKBAŞ

erdemler bu dönemde kazanılır ve sonraki dönemlere taşınır. Dolayısıyla insan hayatının en verimli olduğu dönem gençlik çağıdır. Gençlik, Yüce Allah'ın bizlere bahsettiği nimetlerden biri olup bulunmaz bir fırsattır. Bu nedenle kıymeti iyi bilinmelidir.

Gençler, toplumun geleceğidir. Şu an sahip olunan maddi ve manevi kazançların tamamı gelecekte gençlerimize emanet edilecektir. Bu yüzden ruh ve beden yönünden sağlıklı, inanç ve sorumluluk duygusuna sahip gençlerin yetiştirilmesi en önemli görevlerimizdendir.

Bu sebeple Yüce Dinimiz İslam, gençlerin faydalı ilim, hür düşünce ve bağımsız teşebbüs kabiliyeti ile yetiştirilmeleri konusunda ebeveyne, topluma ve bilhassa eğitimcilere büyük sorumluluk yüklemektedir.

Gençleri olumsuz yönde etkileyen faktörlerin dışında onlara doğrudan zarar veren, alışmaları hâlinde kurtulması çok zor olan ve tedavi gerektiren zararlı alışkanlıklar da vardır. Bunların en yaygın olanlarını; alkol, uyuşturucu, kumar, fuhuş ve sigara olarak sıralayabiliriz.

Gençlere sahip olma, onlara iyi bir eğitim ve terbiye verme, onları kötü alışkanlıklardan koruma bakımından anne-babalara, eğitim ve öğretim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. İbadet ile yetişen gençler gençlik dönemlerini sıkıntısız ve problemsiz geçirirler, yetişkinlik dönemlerine Allah'ın rızasını kazanmış olarak geçerler. Ancak bu dönemi ibadetle geçirebilmek ve günahlardan uzak durabilmek kolay değildir. Çünkü gençlerin yetişkin insanlar gibi ağır başlı ve sakin olmaları, nefsanî duygularına sahip çıkabilmeleri zordur. Bunun için de gençlik dönemlerinde yapılan ibadetler daha değerlidir. Nitekim Hz. Yusuf'un (a.s.) nefesine "dur" diyebilmesi; Hz. Musa'nın (a.s.) gençliğindeki iffetli ve namuslu yaşantısı, ahlaki bozukluğun yaygın olduğu bir ortamda Hz. Peygamber'in (s.a.s.) son derece temiz bir gençlik dönemi geçirmesi, Kur'an-ı Kerim'de işaret edilen önemli örneklerdir.

Gençlik, hemen her yönden gelişme ve olgunlaşmanın yaşandığı bir dönemdir. Bu dönem tatlı hayallerin, tutkuların ve ideallerin yeşerdiği; sıkı arkadaşlıkların kurulduğu, kendini kanıtlama çabalarının yoğun olduğu; zaman zaman da uyumsuzlukların yaşandığı bir dönemdir. Bu devrede onlara rehberlik yapmak önemlidir. Özellikle onların enerjilerini ilim, fikir, sanat gibi faydalı alanlara yönlendirmek gerekir. İyi bir meslek sahibi olmalarına gayret edilmelidir. Zira gençler yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde sıkıntı çekerler. Gençlik döneminde gösterilecek her türlü ihmal ve hatalı davranış gençlerin geleceklerini ve hatta ahiret hayatlarını karartabilir.

IV. KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI AYETLER

ثُمَّ لِنَسْأَلَنَّ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ﴿٨﴾

“Sonra o gün nimetlerden mutlaka sorulacaksınız.”²

Not: Bu Konuda şu ayetlere de bakılabilir: En’âm, 6/74-83,162, Meryem, 19/18, 41-48; Şuarâ, 26/69-76; Sâffât, 37/88-100; Yûsuf, 12/22-23-24; Tâhâ, 20/17-18; Kasas, 28/14-19; Âl-i İmrân, 3/37; Hac, 22/5; Mümin, 40/67; Kehf, 18/13-14.

V. KONU İŞLENİRKEN BAŞVURULABİLECEK BAZI HADİSLER

نِعْمَتَانِ مَغْبُوتٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفُرَاغُ

“İki nimet vardır ki insanlardan çoğu bu konuda aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman.”³

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا مَعْشَرَ الشَّبَابِ مَنْ اسْتَطَاعَ الْبَاءَةَ فَلْيَتَزَوَّجْ ، فَإِنَّهُ أَغْضَى لِلْبَصْرِ ، وَأَحْصَنُ لِلْفَرْجِ ، وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَعَلَيْهِ بِالصَّوْمِ ، فَإِنَّهُ لَهُ وِجَاءٌ

“Ey gençler! Sizden evliliğe gücü yetenler evlensin. Çünkü evlilik gözü harama bakmaktan korur, tenasül uzvunu zinadan alıkoyar. Evlenmeye gücü yetmeyen kimseye oruç tutmasını tavsiye ederim. Çünkü orucun şehveti kıran bir gücü, özelliği vardır.”⁴

عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللَّهُ فِي ظِلِّهِ يَوْمَ لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلُّهُ الْإِمَامُ الْعَادِلُ ، وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ رَبِّهِ ، وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ فِي الْمَسَاجِدِ ، وَرَجُلَانِ تَحَابَّا فِي اللَّهِ اجْتَمَعَا عَلَيْهِ وَتَفَرَّقَا عَلَيْهِ ، وَرَجُلٌ طَلَبْتُهُ امْرَأَةً دَاثَ مَنْصِبٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ . وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ أَحَقْفَى حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالَهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ ، وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللَّهَ خَالِيًا فَفَاصَتْ عَيْنَاهُ

“Allah, yedi sınıf insanı hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde (arşının) gölgesinde gölgelendirecektir. (Bunlar, şu özelliğe sahip müminlerdir):

1. Adil yöneticiler
2. Rabbine ibadet ile yetişen gençler
3. Kalbi mescitlere bağlı olanlar (yani namazlarını cemaatle camilerde kılanlar)
4. Allah için birbirlerini seven, Allah için bir araya gelen ve Allah için ayrılan kimseler
5. Asil ve güzel bir kadın kendisini arzu ettiği hâlde ‘ben Allah’tan korkarım’

² Tekasür, 102/8.

³ Tirmizî, Zühd, 1, H.No: 2304.

⁴ Ebû Dâvûd, Nikâh, 1. II, 539; İbn Mâce, Nikâh, 1. I, 592. No: 1945.

diyerek iltifat etmeyen kimseler

6. Sağ elinin verdiğini sol eli bilmeyecek kadar gizli sadaka verenler

7. Tenha yerlerde Allah'ı anıp gözyaşı dökabilenler.”⁵

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الشَّابَّ التَّائِبَ

“Allah tevbe eden genci sever.”⁶

إِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ لَيَعْجَبُ مِنَ الشَّابِّ لَيْسَتْ لَهُ صَبُوءٌ

“Allah, gençliğini Allah'a itaatle (arzularının peşinden gitmeyen, haramlardan kaçınan) geçiren genci beğenir.”⁷

YARARLANILABİLECEK DİĞER BAZI KAYNAKLAR

M. Yaşar Kandemir, İ. Lütü Çakan, R. Küçük, Riyazü's-Salihin Terceme ve Şerhi, Erkam Yay. İstanbul, II/194-203; II/413-414; VI/557-558.

Mehmet Doğan, Gençlik Dönemi ve Eğitimi, Ensâr Neşriyat, İstanbul, 2000.

Yıldırım Doğan, Alkol ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, Gençlik ve Uyuşturucu Madde Alışkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı Yay. Konya, 1983.

Turgay Gündüz, Gençlik Dönemi ve Eğitim, İslam'ın Eğitim Anlayışı Çerçevesinde Gençlik Dönemi Din ve Ahlâk Eğitimine Yeni Bir Bakış, Ensâr Neşriyat, İstanbul, 2003.

Hayati Hökekleli, Hz. Peygamber'in Çocuk ve Gençlere Yaklaşımı, Hz. Peygamber ve Gençlik, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Ankara, 1992.

Hayrettin Karaman, Günlük Hayatımızda Helâller ve Haramlar, Nesil Yay. İstanbul, 1979.

Münir Koştaş, Üniversite Öğrencilerinde Dine Bakış, Türkiye Diyanet Vakfı Yay. Ankara, 1995.

Nevzat Yüksel, Türkiye'de Gençlik Sorunları ve Çözüm Yolları, Bayrak Yay. İstanbul, 1994, 6. baskı.

Lütü Şentürk, İslam Dininde Haramlar ve Büyük Günahlar, DİB Yay. Ankara 1998.

Hamid b. Muhammed b. Hamid Muslih, terc. İsmail KAYA, Günahların Fert ve Toplumlara Zararları.

DİA, “Genç” md.

⁵ Buhârî, Ezan, 36.

⁶ Aclûnî, Keşfü'l-Hafâ, 286, No:748.

⁷ Ahmed b. Hanbel, Müsned, IV, 151.